

RICARDO CARVALHO CALERO

Ricardo Carvalho Calero naceu en 1910 na cidade de Ferrol.

Estudou o bacharelato na Coruña e en 1926 marchou estudar Dereito e Filosofía a Santiago de Compostela, onde mantivo unha intensa actividade intelectual e política: entrou axiña en contacto co galeguismo artellado arredor do Seminario de Estudos Galegos —do que chegou a ser secretario xeral— e cultivou unha estreita relación con Vicente Risco, Castelao, Ramón Otero Pedrayo e outros mestres da Xeración Nós. Nesta etapa redactou un manifesto sobre a galeguización da universidade e participou na fundación do Partido Galeguista e no proceso de redacción do Estatuto de Autonomía para Galicia. Dos anos de mocidade son ademais as súas primeiras obras literarias, os poemarios *Vieiros* (1931), o seu primeiro libro en galego, e *O silencio axionllado* (1934).

A guerra civil estopou cando preparaba en Madrid as oposicións á cátedra de bacharelato, despois de acadar unha praza de funcionario no seu concello natal. Loitou no bando republicano, como miliciano primeiro e logo como tenente, e en 1939 foi detido e condenado a prisión. Dous anos despois foi posto en liberdade, pero prohibíuselle ocupar cargos públicos. Empezaría daquela unha etapa dedicada ao ensino privado que o levaría en 1950 a fixar a súa residencia en Lugo para dirixir o Colexio Fingoi, mentres restablecía relacións co galeguismo que non se exiliara. Ese mesmo ano fundábase a

Editorial *Galaxia*, un proxecto co que colaborou activamente. Participou na primeira xeira da *Colección Grial* e foi membro do consello de redacción e constante colaborador da revista *Grial* desde a súa saída en 1963 ata 1989, pouco antes do seu pasamento.

No ámbito académico, en 1954 doutorouse en Madrid. En 1958 ingresou como membro de número da Real Academia Galega, e máis adiante sería o redactor, xunto a Ramón Piñeiro, das primeiras normas ortográficas e morfolóxicas aprobadas por esta institución (1970-71). En 1965 incorporouse como profesor interino á Universidade de Santiago de Compostela, da que foi o primeiro docente das materias de Lingua e Literatura Galegas, que se acababan de introducir como optativas nos programas universitarios; e en 1972 converteuse no primeiro catedrático de Lingua e Literatura Galegas, posto do que se xubilou no ano 1980. Durante as últimas décadas da súa vida mantivo unha intensa actividade como articulista e colaborador en prensa, residindo de xeito permanente en Santiago de Compostela, onde faleceu en 1990.

O seu labor foi recoñecido nestes anos dentro e fóra de Galicia. En 1981 foi nomeado membro da Academia das Ciencias de Lisboa e en 1984 recibiu a Medalla Castelao.

A obra de creación literaria de Carvalho Calero pasa por diversos xéneros e suma uns vinte libros.

Como narrador publicou *A xente da Barreira* (1951) —primeira novela en galego da posguerra, cunha historia centrada nunha saga fidalga do rural—, *Scórpio* (1987) —na que retrata a xeración dos vencidos na guerra civil e considerada en certos aspectos autobiográfica— e relatos curtos.

Tamén cultivou a poesía, con títulos como *Vieiros* (1931), *O silenzo axionllado* (1934), *Anxo de terra* (1950), *Poemas pendurados dun cabelo* (1952), *Salterio de Fingoi* (1961), o volume antolóxico *Pretérito imperfecto* (1980), *Cantigas de amigo e outros poemas* (1986) ou *Reticências* (1990).

Igualmente, fixo achegas á literatura galega como dramaturgo: *Catro pezas: A sombra de Orfeo, Farsa das zocas, A arbre, Auto do prisioneiro* (1971), *Teatro completo* (1982).

Como lingüista

Garvalho foi varias veces redactor das normas ortográficas da Real Academia Galega, usadas pola xeración Galaxia na última etapa do Franquismo, e o autor da Gramática Elemental del Gallego Común, igualmente asumida por Galaxia e a mais usada na Galiza até os anos 80. A partir de finais dos anos 70 converteuse na principal referencia intelectual do Reintegracionismo, o que motivou o seu ostracismo ao longo dos anos 80.

Como crítico literario

Garvalho foi o autor da Historia da Literatura Galega Contemporánea, alén de numerosos artigos e traballos sobre literatura galega. Con este libro fundouse a historiografía da literatura moderna galega, sendo canonizados a maior parte dos autores que agora estudamos nas escolas. A organización das etapas da literatura galega que estudamos na actualidade tamén se deben a este grande traballo.